

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОСВІТНЬО- ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ»

Другого рівня вищої освіти
за спеціальністю 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"
галузі знань 07 Управління та адміністрування

Кваліфікація: магістр з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ
РАДОЮ

 Голова вченої ради
/ В.І. Ладика /

(протокол № 11 від «22» квітня 2019р.)

Освітня програма вводиться в дію з 01.09 2019 р.

 Ректор
/ В.І. Ладика /
(протокол № 16 від «29» 05 2019р.)

Суми – 2019 р

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

освітньо-професійної програми

Проектна група у складі:

Голова проектної групи

д. е. н., доцент, завідувач кафедри економіки

С.І.Терещенко

Члени проектної групи

к.е.н., доцент кафедри економіки

Н.М.Пилипенко

к. е. н., доцент завідувач кафедри логістики та виробничого менеджменту

О.М.Ковбаса

Декан факультету економіки і менеджменту, к.е.н., професор

Н.І. Строченко

Начальник навчального відділу

Н.В. Колодненко

Проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.е.н., професор

В.М. Жмайлов

Схвалено на засіданні вченої ради факультету економіки і менеджменту від 22 березня 2019р., протокол №8

Голова вченої ради факультету економіки та менеджменту

Н.І. Строченко

ПЕРЕДМОВА

Найголовнішим завданням сучасного бізнесу є пошук новітніх способів задоволення запитів ринку, забезпечення ефективного управління матеріальними і нематеріальними ресурсами, формування у працівників підприємницького типу мислення та активне впровадження в ділову практику інструментів стратегічного управління. Визначальну роль у вирішенні цього завдання належить підприємцям нової формації.

За освітньо-професійною програмою «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» ведеться підготовка фахівців високого професійного рівня, здатних реалізовувати підприємницькі здібності, використовувати новітні управлінські технології задля створення та розвитку власної справи та зростання її ринкової вартості, поширювати підприємницьку поведінку в бізнес-організаціях різних форматів.

Основні завдання програми: розкрити «секрети» про те, як підприємці можуть використовувати свої переваги, розвиваючи інноваційне мислення, застосовуючи сучасні управлінські технології, формуючи організаційні компетенції та динамічні здатності на підприємствах; сформувати у слухачів системне сприйняття та надати дієві інструменти комплексного вирішення проблем розвитку сучасного бізнесу; надати компетенції в сфері підготовки і обґрунтування стратегічних рішень та їх переведення на операційний рівень діяльності підприємства.

Фахова експертиза проведена зовнішніми стейкхолдерами:

Ніколаєнко Наталія Володимирівна - Начальник відділу бух. обліку, економічного розвитку та кадрового забезпечення, головний бухгалтер

Штань Олена Володимирівна - начальник відділу збуту ТОВ "Фавор" м. Суми

Вода Анатолій Іванович - керівник ПП "Мезенівка" Краснопільського району Сумської області

Методична експертиза проведена внутрішніми стейкхолдерами:

Михайлова Любов Іванівна - доктор економічних наук, професор кафедри "Менеджменту ЗЕД та євроінтеграції" Сумського НАУ

Гордієнко Микола Іванович - кандидат економічних наук, професор кафедри "Економічного контролю і аудиту" Сумського НАУ

Лишенко Маргарита Олександрівна - доктор економічних наук, доцент кафедри "Менеджменту ЗЕД та євроінтеграції" Сумського НАУ

1.Профіль освітньої програми з «Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Сумський національний аграрний університет, факультет економіки і менеджменту, кафедра економіки
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр, магістр з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1,4 роки
Наявність акредитації	Акредитаційна комісія України, сертифікат: серія НД №1982126 до 01.07.2018 року
Цикл / рівень	НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень
Передумови	Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності ступеня бакалавра (освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста) за будь-яким напрямом (спеціальністю).
Мови викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	до 01.12.2029 року
Інтернет адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.snau.edu.ua
2 – Мета освітньої програми	
Забезпечення професійної підготовки висококваліфікованих фахівців з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, які володітимуть комплексом знань, умінь та навичок у галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також необхідними компетентностями для подальшої професійної діяльності.	
3- Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація)	07 "Управління та адміністрування" 076 "Підприємництво, торгівля та біржова діяльність"
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна освіта в галузі 07 "Управління та адміністрування" за спеціальністю 076"Підприємництво, торгівля та біржова діяльність" Ключові слова: підприємництво, торгівля, біржа, біржова діяльність
Опис предметної області	Об'єкт вивчення та/або діяльності: закономірності функціонування та розвитку соціально-економічних систем, соціально-економічних процесів, їх моделювання, прогнозування та регулювання, мотивація і поведінка економічних суб'єктів. Цілі навчання: підготовка фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями і практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань предметної області. Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії,

	<p>концепції, принципи економічних наук. Методи, методики та технології: загальнонаукові методи пізнання та дослідницької діяльності, математичні та статистичні методи економічного аналізу, економіко-математичне моделювання, інформаційно-комунікаційні технології досліджень, розповсюдження, та презентацій результатів досліджень. Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційно-комунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються у професійній діяльності.</p>	
Особливості програми	<p>Інтегрована підготовка, що передбачає оптимальне поєднання змісту теоретичної та практичної підготовки, що дозволяє майбутнім фахівцям набути необхідних знань та навичок з економічних процесів та закономірностей функціонування і розвитку підприємництва, організації торгівлі та біржової діяльності.</p>	
<p>4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</p>		
Придатність до працевлаштування	Назва і шифр професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
	12. Керівники підприємств, установ та організацій	
	1231. Керівники адміністративних підрозділів	1231. Директор з комерційної діяльності 1231. Заступник начальника відділу 1231. Провідний спеціаліст 1231. Начальник лабораторії техніко-економічних досліджень
	13. Керівники малих підприємств без апарату управління	
	1312. Керівники малих підприємств без апарату управління в сільському господарстві	1312. Директор малого підприємства 1312. Керівник філії 1312. Керівник представництва 1312. Керівник відділу асортименту та якості товарів у підприємствах торгівлі 1312. Керівник підрозділів у складському господарстві 1312. Керівник підрозділів у комерційному обслуговуванні
	24. Професіонали в галузі підприємництва, торгівлі та біржової діяльності	
	2413 Професіонали державної служби	2413.2 Професіонал з депозитарної діяльності 2413.2 Професіонал з торгівлі цінними паперами 2413.2 Професіонал з управління активами 2413.2
	2419	2419.1. Науковий співробітник-консультант (ефективність господарської діяльності, раціоналізація виробництва)

	2419	2419.2.Економіст зі збуту 2419.2.Консультант з ефективності підприємництва 2419.2 Фахівець з публічних закупівель 2419.2 Фахівець з ефективності підприємництва 2419.2 Фахівець із сертифікації 2419.2 Фахівець із стандартизації 2419.2 Фахівець із сертифікації, стандартизації та якості
	2433 - 2441 Професіонали в галузі економіки	2433.2 Аналітик консолідованої інформації 2441.2 Аналітик з комерційної діяльності 2441.2 Консультант з комерційних питань 2441.2 Аналітик з інвестицій 2441.2.Фахівець з методів розширення ринків збуту 2441.2 Фахівець з біржової торгівлі, брокер,ділер, аукціоніст
Подальше навчання	Випускник має право на продовження навчання на наступному третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти, що відповідає 9 рівню НРК	
5 – Викладання та оцінювання		
Викладання та навчання	Студентоцентроване проблемно-орієнтоване навчання, самонавчання через електронне середовище навчального процесу Сумського національного аграрного університету на базі використання платформи Moodle, навчання на основі досліджень. Навчальний процес базується на використанні сучасних інтерактивних методів навчання, проблемних лекцій та лекцій-візуалізацій, кейс-методів, семінарів-дискусій, презентацій-обговорень, колоквиумів та диспутів. Комбінація лекцій, практичних занять із розв'язанням ситуаційних завдань і використанням кейс-методів, ділових ігор, тренінгів, що розвивають практичні навички, уміння та формують креативне мислення.	
Оцінювання	Поточне опитування, тестовий контроль, презентація індивідуальних завдань, звіти команд, звіти з практики. Підсумковий контроль – екзамени та заліки з урахуванням накопичених балів поточного контролю.	
Державна атестація	Державна атестація – здача комплексного державного іспиту за фахом та написання і захист розрахунково-економічної частини ДЕК за відповідною темою дослідження	
Вимоги до розрахунково-економічної частини ДЕК	Розрахунково-економічна частина ДЕК має передбачати розв'язання практично-аналітичного розділу по відповідній темі дослідження. В цій роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та списування, має бути оприлюднена на офіційному сайті або в	

	репозиторії закладу вищої освіти.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі професійної діяльності з підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.. Володіння достатнім рівнем інтелектуального потенціалу для вирішення проблемних професійних завдань, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність використовувати знання, уміння і практичні навички в галузі менеджменту, основні поняття та складові системи правового регулювання інвестиційної діяльності; правовий статус об'єктів та суб'єктів інвестиційного права; сутність прав інвесторів та гарантій реалізації їх прав; основні форми здійснення інвестиційної діяльності.</p> <p>ЗК2. Здатність до фундаментального аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів. Вміння виявляти, аналізувати і структурувати проблеми підприємства і розробляти рішення.</p> <p>ЗК3. Здатність до навчання та готовність підвищувати рівень своїх знань.</p> <p>ЗК4. Здатність до самостійної роботи та самостійного приймання управлінських рішень, здатність нести відповідальність за їх реалізацію.</p> <p>ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї, ініціативність та дух підприємництва.</p> <p>ЗК6. Здатність до формування світогляду, розуміння принципів розвитку суспільства.</p> <p>ЗК7. Здатність працювати з інформацією, у тому числі, в глобальних комп'ютерних мережах. Уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел. Уміння будувати комунікаційну мережу для обміну інформацією.</p> <p>ЗК8. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення. Уміння на основі інформаційного забезпечення та комп'ютерних технологій розробляти достатню кількість альтернативних варіантів рішень.</p> <p>ЗК9. Здатність здійснювати комунікаційну діяльність. Уміння працювати у колективі та команді.</p> <p>ЗК10. Знати методи проектування та реалізації нових видів підприємницької діяльності, адекватних технологічним та продуктовим інноваціям підприємства, організації.</p> <p>ЗК11. Здатність обґрунтовувати пріоритети інноваційної стратегії та формувати механізм їх реалізації у інноваційній політиці підприємства.</p> <p>ЗК12. Здатність здійснювати комерціалізацію результатів інтелектуальних розробок із забезпеченням прав власників.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК1. Здатність захищати своє авторське право та суміжні права; розраховувати економічну вартість об'єктів інтелектуальної власності; патентувати винаходи, корисні моделі та промислові зразки; здійснювати захист своїх порушених прав.</p> <p>ФК2. Здатність формулювати особливості глобальної економіки; аналізувати ключові глобальні проблеми економічного розвитку за допомогою цивілізаційного виміру глобальних економічних процесів; розробляти стратегічні заходи для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності товарів, послуг,</p>

підприємств, галузей, міжгалузевих комплексів.

ФК3. Здатність обґрунтовувати напрями пріоритетного інноваційного розвитку фірми з урахуванням потреб та особливостей національної економіки; збирати і систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційної продукції фірми; оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрями його нарощування.

ФК4. Здатність досліджувати динаміку зміни ринкової кон'юнктури й узагальнювати розвиток ситуацій.

ФК5. Здатність формулювати місію і стратегічні цілі підприємства; аналізувати зовнішні чинники впливу і діагностувати стан внутрішнього середовища підприємства; аналізувати стратегічні альтернативні варіанти розвитку підприємства і здійснювати вибір найбільш прийняттого з них.

ФК6. Здатність поставити завдання та організувати процедуру проведення визначення професійних (виробничих) ризиків, загроз на робочих місцях; здійснювати управління охороною праці (професійними ризиками) у межах своєї компетенції.

ФК7. Здатність оцінити обсяги робіт по проекту; організувати працю та раціонально розподілити роботи між виконавцями, сформувати проектну команду та ефективно управляти нею на всіх етапах життєвого циклу, щоб забезпечити успішне виконання ІТ-проекту

ФК8. Здатність ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, визначити ті, які мають бути досягнутими у майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності; використовувати чинники конкурентоспроможності для створення конкурентних переваг підприємства.

ФК9. Здатність виконувати розрахунки ключових параметрів діяльності підприємства і виявляти закономірності його розвитку; економічно обґрунтовувати доцільність управлінських рішень стратегічного й оперативного характеру; скласти операційні й фінансові бюджети підприємства та оцінювати їх виконання.

ФК10. Здатність оцінювати стан матеріальної мотивації на підприємстві або в організації та проектувати заходи щодо її посилення; обґрунтовувати найбільш раціональні підходи до організації заробітної плати на підприємстві з урахуванням зарубіжного досвіду; оцінювати стан трудової і статусної мотивації праці, проектувати заходи щодо їх посилення.

ФК11. Здатність володіти методологією аналізу динамічних моделей економіки на рівновагу та нерівновагу, стійкість та нестійкість; проводити якісний аналіз соціально-економічних систем та аналіз моделей економічних змін.

ФК12. Здатність реалізовувати зміст аграрної політики, формувати мету та систему цілей аграрної політики держави, аналізувати наслідки використання окремих інструментів регулювання внутрішнього ринку продукції аграрного сектора та зовнішньої торгівлі, визначати рівень захисту аграрного сектору із використанням загальноприйнятої методології, оцінювати

	<p>міжнародну конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського виробництва, визначати основні показники продовольчої безпеки держави та фактори, що на неї впливають, аналізувати ефективність окремих заходів бюджетно-податкової, кредитно-фінансової політики держави, обґрунтовувати пріоритети державної соціальної та екологічної політики, досліджувати механізм реалізації аграрної політики та опрацьовувати пропозиції щодо її життєдіяльності, організувати систему контролю та моніторингу аграрної політики відповідно до обраної стратегії розвитку.</p> <p>ФК13. Вміти орієнтуватися в науковій, науково популярній та псевдонауковій літературі; використовувати критичне мислення у своїй професійній галузі; аргументувати власне наукове знання.</p> <p>ФК14. Здатність застосовувати новітні методи формування ефективної системи можливостей адекватних цілям, задачам, обраним стратегіям розвитку підприємства; формувати та використовувати потенціал у забезпеченні конкурентоспроможності фірми.</p> <p>ФК15. Здатність застосовувати здобуті знання у процесі маркетингового управління підприємством; організувати та здійснювати маркетингове дослідження; на основі аналізу ринкових можливостей фірми та її ресурсів вибрати цільовий ринок; визначати і формувати конкретну маркетингову стратегію фірми, розробляти відповідні програми маркетингу.</p> <p>ФК16. Здатність аналізувати сучасний стан торговельно-посередницької діяльності бірж; перелічити і охарактеризувати спеціальні органи структури управління біржею; пояснити зміст економічних відносин бірж з клієнтами; здійснювати оцінку професійних якостей членів біржі; впорядкувати послідовність операцій біржової торгівлі на українських біржах.</p> <p>ФК17. Здатність розробляти політику підприємства в галузі управління якістю; розробляти структуру і головні положення "Керівництва з якості"; вибрати необхідні стандарти ISO серії 9000 залежно від специфіки підприємства; розробляти головні елементи систем управління якістю за моделями стандартів ISO 9001; ISO 9002; ISO 9003</p> <p>ФК18. Вміння визначити джерела формування капіталу підприємства; провести розрахунок прибутку підприємства; провести розрахунок точки беззбитковості підприємства; провести розрахунок для формування статутного фонду підприємства; провести нарахування відсотків по позикових коштах; визначити найбільш оптимальне джерело залучення позикових коштів.</p>
7 – Програмні результати навчання	
Знати	<p>ПРН 1. Знати найбільш передових концептуальних та методологічних знань в галузі науково-дослідної та / або професійної діяльності і на межі предметних галузей;</p> <p>ПРН 2. Знати концептуальні знання в управлінні інноваційними проектами різних сфер підприємницької діяльності на рівні новітніх досягнень, які є основою для оригінального мислення, зокрема в контексті дослідницької роботи.</p>
Вміти	ПРН 3. Вміти володіти фундаментальними знаннями щодо економічних процесів та закономірностей функціонування та

	<p>розвитку підприємства, організації торгівлі та біржової діяльності.</p> <p>ПРН 4. Уміти проводити науково-методологічні дослідження діяльності підприємства, аналіз та оцінку використання його потенціалу в досягненні цілей.</p> <p>ПРН 5. Вміти приймати управлінські рішення щодо формування інноваційно-інвестиційного портфеля підприємства.</p> <p>ПРН 6. Вміти володіти методологією прогнозування, розробки стратегії та розвитку власної справи у сферах виробництва та надання послуг;</p> <p>ПРН 7. Вміти володіти професійними навичками реалізації товарознавчо-комерційних завдань щодо асортименту і якості товарів шляхом здійснення переважно діагностичних та евристичних задач діяльності..</p> <p>ПРН 8. Вміти оцінювати якість основних груп послуг у ринкових умовах з урахуванням чинної законодавчої бази, створювати або вдосконалювати послуги з метою захисту інтересів споживачів.</p> <p>ПРН 9. Вміти використовувати матеріальні і нематеріальні методи мотивації трудової діяльності на підприємстві.</p> <p>ПРН 10. Вміти застосовувати, розробляти та удосконалювати методичний інструментарій і стандарти економічної роботи, вивчення і впровадження передового досвіду, проведення наукових досліджень з економіки підприємства, організації торгівлі та біржової діяльності.</p> <p>ПРН 11. Вміти демонструвати навички управління проектами.</p> <p>ПРН 12. Вміти аналізувати чинне законодавство у сфері економічної діяльності, захищати інтереси та права суб'єкта господарювання</p> <p>ПРН 13. Вміти конкретизувати цілі та принципи сталого розвитку та розробляти на їх основі програми економічного розвитку.</p> <p>ПРН 14. Вміти здійснювати ефективне ділове спілкування, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою та іноземними мовами; управляти особистісним і професійним розвитком.</p> <p>ПРН 15. Вміти помічати, виявляти і вирішувати етичні проблеми, ґрунтуючись на принципах корпоративної соціальної відповідальності.</p> <p>ПРН 16. Уміти використовувати різні механізми залучення капіталу для розвитку підприємства..</p> <p>ПРН 16. Уміти консультувати працівників підприємства з питань торговельно-збутової, комунікаційної та цінової політики</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
<p>Кадрове забезпечення</p>	<p>Реалізацію освітньо-професійної програми з "Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності"здійснюють висококваліфіковані спеціалісти зі стажем роботи не менше 10 років.</p> <p>Усі науково-педагогічні працівники, залучені до реалізації освітньо-професійної програми з "Підприємництва, торгівлі та біржової діяльності", є штатними співробітниками Сумського національного аграрного університету.</p> <p>Всі науково-педагогічні працівники мають науковий ступінь та/або вчене звання та підтверджений рівень наукової і професійної активності.</p>

	Для підвищення практичної спрямованості навчального процесу до проведення лекційних занять залучаються провідні фахівці-практики та закордонні фахівці.
Матеріально-технічне забезпечення	Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням відповідає потребі. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура, кількість місць у гуртожитках відповідає вимогам. Для реалізації освітньо-професійної програми на факультеті економіки і менеджменту є спеціалізовані навчально-тренінгові та комп'ютерні лабораторії, обладнані необхідним устаткуванням та програмним забезпеченням (програмний комплекс Diamond FMS, 1С: Управління сільськогосподарським підприємством, доступ до 1С: ІТС Україна, 1С:Підприємство 8.2, Мастер Тест).
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Офіційний веб-сайт СНАУ http://www.snau.edu.ua містить інформацію про освітні програми, навчальну, наукову і виховну діяльність, структурні підрозділи, правила прийому, міжнародне співробітництво, практику та працевлаштування, контакти. Усі зареєстровані в СНАУ користувачі мають необмежений доступ до мережі Інтернет. Фонд наукової бібліотеки СНАУ містить понад 313 тис. примірників навчально, наукової літератури, періодичних наукових видань. До електронного каталогу внесено понад 76700 записів. Створюються та використовується електронні бази даних вторинної інформації – букіністичний каталог (понад 1100 записів), каталог дисертацій (363 записи), каталог авторефератів (2585 записів) тощо. Створено електронну картотеку книгозабезпечення. Читальний зал забезпечений бездротовим доступом до мережі Інтернет. Усі ресурси бібліотеки доступні через сайту університету: http://libraryhttp://snau.edu.ua Всі навчальні дисципліни курсу освітньо-професійної підготовки з економіки забезпечені конспектами лекцій, методичними рекомендаціями щодо проведення практичних занять та самостійної роботи, методичними рекомендаціями щодо проходження фахового стажування та переддипломної практик, а також рекомендаціями щодо написання дипломної роботи магістра.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Сумським національним аграрним університетом та університетами України економічного спрямування
Міжнародна кредитна мобільність	На основі двосторонніх договорів між Сумським національним аграрним університетом та іноземними навчальними закладами-партнерами
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Можливе після вивчення курсу української мови

ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ
Спеціальність 076 Підприємництво, торгівля та біржова
ОС «Магістр»

2.1. Перелік компонентів освітньо-професійної програм

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1	Інтелектуальна власність	4	залік
ОК 2	Глобальна економіка	4	іспит
ОК 3	Інноваційний розвиток підприємства	4	іспит
ОК 4	Стратегічне управління підприємством	3	іспит
ОК 5	Охорона праці в галузі та цивільний захист	4	іспит
ОК 6	Управління проектами	4	іспит
ОК 7	Конкурентоспроможність підприємства	4	іспит
ОК 8	Економічне управління підприємством	5	іспит
ОК 9	Мотиваційний менеджмент в підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності	4	іспит
ОК10	Інформаційні системи в управлінні підприємством, економікою та біржовою діяльністю	4	іспит
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		32	
Вибіркові компоненти ОП			
<i>Вибірковий блок 1</i>			
ВБ 1.1	Конфліктологія та психологія управління	3	залік
ВБ 1.2	Аграрна політика	4	іспит
ВБ 1.3	Методи наукових досліджень	3	залік
ВБ 1.4	Управління потенціалом підприємства	3	іспит
<i>Вибірковий блок 2</i>			
ВБ 2.1	Маркетинговий менеджмент в підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності	4	залік
ВБ 2.2	Управління ефективністю та розвитком компанії	4	залік
ВБ 2.3	Біржова діяльність на аграрному ринку	3	залік
ВБ 2.4	Управління якістю	3	залік
ВБ 2.5	Капітал підприємства, формування та використання	4	іспит
	Семінар з виконання розрахунково-економічного розділу ДЕК	4	залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		34	
Виробнича практика		24	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90	

ТЕМАТИКА НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН НОРМАТИВНОЇ ЧАСТИНИ ОП ЗА ЦИКЛАМИ

Цикл професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки

ОК 1 . Інтелектуальна власність

Мета: передбачає формування у студентів системи науково-теоретичних знань з інтелектуальної власності, визначення та розкриття основних проблем розуміння його понять, категорій та інститутів, напрямів розвитку і вдосконалення законодавства у сфері інтелектуальної власності за умов ринкової економіки і правової держави, вирішення проблем її застосування в юридичній практиці.

Завдання: формування у студентів системи знань, а також отримання навичок та уявлень, необхідних для здійснення творчої діяльності та захисту своїх майнових та особистих немайнових прав, як в Україні, так і поза її межами

Предмет: сукупність правовідносин щодо регулювання прав інтелектуальної власності, майнових та особистих немайнових прав авторів, підстави їх виникнення та здійснення.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Курс передбачає глибоке вивчення студентами чинного законодавства про інтелектуальну власність, спеціальної юридичної літератури, основних понять та фахової термінології у даній сфері

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: поняття інтелектуальної власності та систему права інтелектуальної власності; принципи та джерела авторського права; процедуру патентування об'єктів промислової власності; нетрадиційні об'єкти права інтелектуальної власності; поняття та види захисту і охорони об'єктів інтелектуальної власності.

Вміти: використовувати джерела права інтелектуальної власності; захищати своє авторське право та суміжні права; розраховувати економічну вартість об'єктів інтелектуальної власності; патентувати винаходи, корисні моделі та промислові зразки; здійснювати захист своїх порушених прав.

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Поняття та система права інтелектуальної власності

Тема 2. Авторське право і суміжні права

Тема 3. Оформлення прав інтелектуальної власності

Тема 4. Захист права інтелектуальної власності

Тема 5. Розпорядження правами інтелектуальної власності.

Тема 6. Міжнародні угоди у інтелектуальній власності

Тема 7. Винахідницька та пошукова робота під час створення винаходу

Тема 8. Правові й організаційні основи патентування винаходу

Тема 9. Експертиза заявки на винахід і порядок видачі патентів

Тема 10. Основні положення ліцензування

ОК 2. Глобальна економіка

Мета: вивчення передумов, факторів, імперативів, закономірностей та сучасних тенденцій становлення глобальної економіки; розуміння процесів глобальної корпоратизації бізнесу, форм і моделей регіональної економічної інтеграції; закономірностей інституціоналізації економічного розвитку, глобальних

пріоритетів науково-технологічного, інноваційно-інтелектуального та цивілізаційного розвитку; усвідомлювати власних думок та перспективно продуктивних ідей інших людей у парадигмі глобального мислення; вміння аналізувати і прогнозувати – характер та глибину суб'єктної взаємодії в глобальній економіці, секторально-галузеву і регіонально-країнову структуру глобальної економіки.

Завдання: виявлення системної сутності економічної глобалізації; визначення глибини впливу глобальних трансформацій на світові інтеграційні процеси; ідентифікація основних параметрів глобального розвитку; визначення сучасних ринкових та інституціональних методик глобального менеджменту; аналіз особливостей формування національних і міжнародних стратегій розвитку

Предмет: є відносини між суб'єктами глобального бізнесу, що визначаються специфікою, закономірностями та тенденціями сучасних економічних трансформацій.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Дисципліна належить до циклу природничо-наукових та загальноекономічних дисциплін. Вона є невід'ємною складовою в комплексі економічних дисциплін, що містить політичну економію, мікроекономіку, макроекономіку, міжнародну економіку, історію економіки та економічної думки, державне регулювання, соціальну економіку та інші.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: природу, передумови та фактори становлення глобальної економіки; тенденції глобалізації економічного розвитку; закономірності глобальної корпоративізації бізнесу та генезис глобальної економічної інтеграції;

характер, форми, моделі та конкурентні переваги регіональної економічної інтеграції в глобальних умовах розвитку; динаміку процесів інституціоналізації глобального економічного розвитку; форми та механізми соціалізації глобальної економіки; механізми та інструментарій антициклічного регулювання економік у глобальній системі; напрями інтеграції України в глобальний економічний простір;

Вміти: надавати характеристику сутності чинників глобалізації, форм прояву глобалізації; формулювати особливості глобальної економіки; аналізувати ключові глобальні проблеми економічного розвитку за допомогою цивілізаційного виміру глобальних економічних процесів; розробляти стратегічні заходи для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності товарів, послуг, підприємств, галузей, міжгалузевих комплексів; виявляти та оцінювати проблеми розвитку міжнародного бізнесу в умовах глобалізації; усвідомлювати дію конкурентних механізмів глобального ринку; визначати регулятивні пріоритети формування сучасної міжнародної економічної політики; принципи організації процесів управління міжнародною економічною діяльністю регіонів, галузей, міжгалузевих комплексів;

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Часові межі феномену глобалізації

Тема 2. Сучасна методологія глобалістики

Тема 3. Школи і міждисциплінарний статус глобалістики

Тема 4. Становлення глобальної економіки

Тема 5. Цивілізаційні виміри глобальних економічних процесів

Тема 6. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації

Тема 7. Парадоксальна природа глобальних трансформацій

Тема 8. Альтерглобалізм та його форми

Тема 9. Глобальна економіка як прогностична реальність

Тема 11. Міжнародні стратегії глобалізації

ОК 3. Інноваційний розвиток підприємства

Мета: передбачає: надання знань з теоретико-методологічної бази дисципліни та володіння інструментарієм оцінювання інноваційного розвитку підприємства, залучення інвестицій в інновації, формування ринку наукових розробок; вміння обґрунтовувати інноваційний потенціал підприємства, обґрунтовувати та реалізовувати ефективні управлінські рішення щодо розвитку економіки на інноваційних засадах.

Завдання: вивчення понятійного апарата дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства»; освоєння методологічних основ формування організаційно-економічного механізму інноваційного розвитку підприємства; вивчення теоретичних основ і оволодіння методичними підходами щодо вибору напрямків інноваційного розвитку підприємства; оцінювання результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємства; набуття вмінь обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень.

Предмет: закономірності, принципи, методи і процеси забезпечення інноваційного розвитку підприємства за умов глобалізації економіки.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Теоретичною і методологічною базою вивчення дисципліни є: економіка підприємства, економічна теорія, фінанси, маркетинг, менеджмент, макроекономіка, мікроекономіка, стратегія підприємств, міжнародна економіка.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: сучасні організаційні форми інноваційного розвитку підприємства, його основні етапи та принципи ефективної взаємодії учасників даного процесу; методичні положення та інструментарій оцінювання інноваційного розвитку підприємства; світовий досвід державної підтримки інноваційного розвитку підприємства, методи та моделі його державного регулювання; стратегії виходу підприємств із кризового стану на основі впровадження інновацій; інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування; імперативи формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей в Україні; основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні.

Вміти: обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку підприємства з урахуванням потреб та особливостей національної економіки; збирати і систематизувати маркетингову інформацію для відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційної продукції підприємства; оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування; розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання; ідентифікувати та оцінювати ризики інноваційної діяльності, а також контролювати їхній рівень; економічно обґрунтовувати вибір способу охорони прав інтелектуальної власності підприємства.

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Предмет і методи дисципліни. Еволюційно-інституціональні теорії інноваційного розвитку підприємства.

Тема 2. Інноваційний розвиток підприємства: основні поняття, принципи, методи. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційним розвитком у підприємстві.

Тема 3. Напрямки інноваційного розвитку: поняття, класифікація та порівняльна характеристика. Критерії і методичні основи вибору напрямків інноваційного розвитку підприємства.

Тема 4. Маркетинговий підхід до розроблення і виведення інновацій на ринок. Розроблення ідей і задумів інновацій та їх аналіз

Тема 5. Ресурсне та інформаційне забезпечення інноваційного розвитку підприємства

Тема 6. Розроблення інноваційної стратегії розвитку підприємства.

Тема 7. Інвестиційна та маркетингова стратегії інноваційного розвитку підприємства

Тема 8. Бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства. Етапи розроблення й реалізації інноваційного проекту: розробка концепції проекту, власне проектування, виготовлення і просування на ринок інноваційної продукції. Групи бізнес-процесів управління інноваційними проектами.

Тема 9. Методи оцінювання рівня інноваційного розвитку підприємства

ОК 4. Стратегічне управління підприємством

Мета дисципліни: направлена на надання знань про теоретичні засади, інструментарій та методи розроблення стратегій підприємства. Передбачає вивчення методології розроблення стратегій підприємства і вибору стратегічних альтернатив; набуття навичок стратегічного мислення та практичного застосування методологічного апарату дисципліни, оволодіння методом кейс-аналізу, навичками аналітичного обґрунтування розв'язання стратегічних проблем.

Завдання: вивчення основ теорії управління на рівні знань, необхідних для засвоєння системи взаємозалежних профільюючих навчальних дисциплін; ознайомлення з основами теорії стратегічного управління та концепції розробки стратегії на рівні уявлень, що розширюють професійний кругозір фахівця. здійснення аналізу сучасних вітчизняних і зарубіжних концепцій організації та процесу розробки й реалізації стратегічних планів різного рівня з урахуванням специфіки їх застосування на практиці підприємств України; виявлення найбільш розповсюджених та нових підходів до аналізу середовища підприємства, методів визначення його конкурентоспроможності, ознайомлення з методами стратегічного аналізу та прогнозування розвитку внутрішнього та зовнішнього середовища; визначення методичних принципів формулювання цілей та місії підприємства, ознайомлення з моделями і методами розробки стратегічного набору; обґрунтування необхідності розробки стратегічних і тактичних планів, проектів та програм як інструментів реалізації стратегій, визначення основних напрямів стратегічних змін і контроль за їх виконанням.

Предмет: є теоретичні концепції та методологія формування стратегічного управління, підходи і критерії визначення та обґрунтування вибору альтернативних стратегій за умов мінливого зовнішнього та внутрішнього середовищ.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічна теорія, економіка підприємств, економічний аналіз.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: принципи розробки і реалізації стратегії підприємства і її зв'язок з поточним плануванням; економічну сутність категорії конкурентоспроможності підприємства і її зв'язок з іншими категоріями ринкової економіки; поняття й економічну сутність моделей сучасної конкуренції; структуру чинників зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства і механізм їх впливу на стратегію, що реалізується; методи стратегічного аналізу; SWOT-аналіз і його застосування при оцінці стратегічних позицій

підприємства; особливості застосування стратегій підприємства; методичні основи розробки і реалізації функціональних стратегій;

вміти: формулювати місію і стратегічні цілі підприємства; аналізувати зовнішні чинники впливу і діагностувати стан внутрішнього середовища підприємства; аналізувати стратегічні альтернативні варіанти розвитку підприємства і здійснювати вибір найбільш прийняттого з них; визначати конкурентні переваги підприємства і розробляти напрями б їх досягнення; виходячи з обраної загальної та конкурентної стратегій визначити систему функціональних, ресурсних та продуктових стратегій; розробляти заходи щодо забезпечення якісного процесу прийняття стратегічних рішень; самостійно управляти діяльністю підприємства з обліком стратегії його розвитку в умовах ринкового господарства; здійснювати поточне планування виробництва на основі організації, мотивації і контролю функціонування підприємства з обліком чинників зовнішнього і внутрішнього середовища; виробляти оптимальні стратегічні рішення, що забезпечують стійку роботу колективу і його конкурентоспроможність.

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Стратегія підприємства: поняття, еволюція концепції

Тема 2. Визначення місії та цілей підприємства

Тема 3. Стратегічний контекст підприємства

Тема 4. Оцінювання зовнішнього середовища підприємства

Тема 5. Аналіз стратегічного потенціалу підприємства

Тема 6. Стратегії бізнесу

Тема 7. Стратегія диверсифікації діяльності підприємства

Тема 8. Стратегія зовнішнього розвитку підприємства

Тема 9. Корпоративна стратегія підприємства

Тема 10. Матричні методи формування корпоративної стратегії підприємства

Тема 11. Альтернативність у стратегічному виборі

Тема 12. Декомпонування корпоративної стратегії підприємств

Тема 13. Сучасний стан та перспективи розвитку стратегічного управління в Україні.

ОК 5. Охорона праці в галузі та цивільний захист

Мета: передбачає формування у майбутніх фахівців усвідомлення необхідності та компетенцій (здатностей) вирішувати типові завдання з усіх напрямків професійної діяльності на первинних посадах з обов'язковим дотриманням вимог безпеки і стандартів з охорони праці, використанням останніх досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду збереження життя, здоров'я і працездатності підлеглих працівників і третіх осіб.

Завдання: Формування у студентів здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту (ЦЗ), з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності на першій посаді.

Предметом: є актуальні соціально-економічні, нормативно-правові, організаційно-технічні і санітарно-гігієнічні питання охорони праці для конкретної галузі і сфери господарської, управлінської, економічної, невиробничої та науково-дослідної діяльності з урахуванням особливостей майбутньої професії і можливої первинної посади випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Навчальна програма розроблена з урахуванням того, що студенти на освітньо-кваліфікаційному рівні "бакалавр" засвоїли головні положення нормативних дисциплін "Безпека життєдіяльності", "Основи охорони праці", а також окремі питання безпеки праці в дисциплінах професійного спрямування.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці під час виконання виробничих та управлінських функцій; основних принципів державного нагляду і контролю у сфері охорони праці; системи управління охороною праці у галузі і на підприємстві (в організації); галузевих норм, організаційно-технічних заходів і засобів щодо захисту працівників від впливу небезпечних і шкідливих факторів для типових підприємств та організацій галузі; порядку розслідування, реєстрації, облік та аналіз нещасних випадків і професійних захворювань; порядку і напрямів забезпечення пожежної безпеки на галузевих об'єктах; базових принципів і механізму забезпечення соціальних гарантій працівників, пов'язаних з безпекою праці.

Вміти: поставити завдання та організувати процедуру проведення визначення професійних (виробничих) ризиків, загроз на робочих місцях; здійснювати управління охороною праці (професійними ризиками) у межах своєї компетенції; реалізовувати базові принципи і методи створення безпечних технологій, обладнання, приладів і систем, а також проведення робіт і надання послуг; обґрунтувати вибір і впроваджувати безпечні технології і обладнання в галузі діяльності; приймати участь у розробці та впровадженні заходів щодо усунення причин нещасних випадків, професійних захворювань та ліквідації наслідків аварій на виробництві; впроваджувати організаційні і технічні заходи з метою поліпшення стану виробничого середовища та безпеки праці; розробляти і впроваджувати систему забезпечення пожежної безпеки на об'єктах, що відповідають рівню первинної посади магістра (спеціаліста);

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Міжнародні норми в сфері охорони праці

Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі

Тема 3. Система управління охороною праці

Тема 4. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків

Тема 5. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Тема 6. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях

Тема 7. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах

Тема 8. Державний нагляд і громадський контроль за станом охорони праці

Тема 9. Соціальне страхування від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві

Цикл професійної та практичної підготовки

ОК 6. Управління проектами

Мета: є формування у студентів необхідних теоретичних знань і практичних навичок з методології управління проектами, яка є перспективним напрямком розвитку теорії менеджменту і набуває все більшого поширення в усіх сферах діяльності, а також опанування відповідного інструмент

Завдання: засвоїти основні теоретичні, методичні та організаційні основи проектного менеджменту; оволодіти методами управління проектами на всіх фазах життєвого циклу проекту; ознайомитися з особливостями, принципами та задачами проектного менеджменту у сфері інформатизації; ознайомитися з можливостями найбільш поширених в Україні програмних засобів управління проектами; набути практичних навичок створення інформаційної системи управління проектами у середовищі MS Project; отримати практичні навички організації, планування, контролю та регулювання процесів управління IT-проектами; навчитися застосовувати набуті знання з управління проектами при здійсненні проектів інформатизації соціально-економічних об'єктів, реінжинірингу

бізнес-процесів, консалтингових проектів, пов'язаних із впровадженням інформаційних технологій тощо.

Предметом: процеси управління проектами та інструментарій, використовуваний менеджером проекту для ефективного управління ним.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Успішному засвоєнню дисципліни сприятиме попереднє вивчення таких дисциплін як менеджмент, аналіз господарської діяльності, економіка підприємств, маркетинг, логістика та інші.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: як використовувати методи та інструменти методології управління проектами в діяльності, пов'язаній з інформатизацією, реінжинірингом бізнес-процесів, консалтинговою діяльністю у сфері інформаційних технологій; які організаційні проблеми виникають у зв'язку з використанням методології УП в інформаційній діяльності; як створити умови для здійснення будь-якого проекту та визначити його стратегічні цілі, а також встановити необхідні вимоги до кінцевих результатів проекту; як вибрати та обґрунтувати модель життєвого циклу проектів різних типів і видів як визначати фази та етапи життєвого циклу проекту; як сформулювати перелік робіт та терміни їх виконання; які функціональні можливості мають найпоширеніші програмні системи УП; як використовувати спеціальні програмні засоби в управлінні проектами як інтерпретувати та використати отриману інформацію про хід робіт по проекту; як приймати стратегічні рішення стосовно розвитку проекту

Вміти: оцінити обсяги робіт по проекту; організувати працю та раціонально розподілити роботи між виконавцями, сформулювати проектну команду та ефективно управляти нею на всіх етапах життєвого циклу, щоб забезпечити успішне виконання ІТ-проекту; управляти змінами (предметною областю) при здійсненні проектів різних типів і видів ефективно управляти часовими характеристиками проектів інформатизації; визначати вартість проектів інформатизації різних типів і видів, ефективно управляти вартістю проекту на всіх етапах життєвого циклу; управляти якістю проектів відповідно до вимог стандартів ISO 9000; ефективно управляти ризиком в проектах і різних типів та видів; розробляти управлінські рішення у відповідь на зміни ситуації у ході робіт по проекту.

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Система управління проектами: цілі, функції, структура елементи.

Тема 2. Організація управління проектами Зовнішні організаційні структури проекту.

Тема 3. Планування змісту проекту Структуризація проекту.

Тема 4. Планування проекту у часі. Календарне планування проекту.

Тема 5. Контроль виконання проекту. Методи контролю реалізації проекту.

Тема 6. Управління ризиками проектів Сутність і класифікація ризиків проектів.

Тема 7. Управління якістю проектів. Контроль якості проекту.

Тема 8. Формування та розвиток команди проекту.

Тема 9. Автоматизація процесів управління проектами.

ОК 7. Конкурентоспроможність підприємства

Мета: направлена на те щоб сформувати у студентів теоретичні знання та практичні навички щодо підвищення конкурентоспроможності підприємницької діяльності у сучасних умовах господарювання. Визначення конкурентної позиції підприємства на ринку; використання ключових методів і підходів до формування сильних конкурентних переваг підприємства. Виявлення джерел і факторів формування конкурентних переваг. Застосування принципів формування конкурентоспроможності

продукції; обґрунтування управлінських рішень щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємства та його структурних підрозділів.

Завдання: засвоєння студентами термінологічного апарату у сфері конкуренції; проведення конкурентного аналізу; прийняття рішень стосовно способів ведення конкурентної боротьби; планування збору маркетингової інформації; використання основних методів аналізу конкурентоспроможності об'єкту; використання методик визначення конкурентоспроможності об'єкту на основі оцінки конкурентоспроможності продукції.

Предмет: є теоретичні концепції та методологія формування конкурентоспроможності підприємницької діяльності у сучасних умовах господарювання, підходи і критерії визначення та обґрунтування вибору альтернативних стратегій за умов мінливого зовнішнього та внутрішнього середовищ.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічна теорія, економіка підприємств, економічний аналіз.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: теорію і практику управління конкурентоспроможністю підприємства; нормативно-правову базу регулювання конкуренції в Україні; технологію аналізу ринку методом конкурентної діагностики; теоретичні та практичні аспекти діагностики конкурентної позиції підприємства на ринку; ключові підходи і методи до формування сильних конкурентних переваг підприємства; джерела і фактори формування конкурентних переваг підприємства; прикладний інструментарій управління потенціалом підприємства, його конкурентоспроможністю і вартістю; принципи формування конкурентоспроможності продукції; обґрунтування управлінських рішень щодо забезпечення конкурентоспроможності підприємства та його структурних підрозділів; сутність концепції управління конкурентоспроможністю підприємства та специфічні особливості управління нею в організаціях різних типів;

Вміти: ідентифікувати всі види конкурентних переваг, якими володіє підприємство, визначити ті, які мають бути досягнутими у майбутньому для поліпшення його конкурентоспроможності; використовувати чинники конкурентоспроможності для створення конкурентних переваг підприємства; використовувати розрахунки, пов'язані з оцінюванням рівня конкуренції в галузі; визначити масштаби конкурентного галузевого середовища підприємства і оцінювати розстановку сил на ринку; обґрунтування організаційно-технічні рішення щодо підвищення якості продукції і продуктивності виробництва; економічно обґрунтувати та конкретизувати функції управління конкурентоспроможністю підприємства; застосувати моделі та методики оцінювання конкурентоспроможності підприємства.

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Сучасні теорії конкуренції

Тема 2. Державне регулювання конкуренції

Тема 3. Діагностика конкурентного середовища підприємства.

Тема 4. Визначення потенціалу конкурентоспроможності підприємства

Тема 5. Формування конкурентних переваг підприємства.

Тема 6. Методи забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Тема 7. Технологія забезпечення конкурентних переваг підприємства.

Тема 8. Особливості управління конкурентоспроможністю продукції.

Тема 9. Управління конкурентоспроможністю підприємства.

Тема 10. Соціальна відповідальність і конкурентоспроможність підприємства.

Тема 11. Розроблення і реалізація програм підвищення конкурентоспроможності.

Тема 12. Оцінювання ефективності сучасних моделей управління конкурентоспроможністю підприємства.

ОК 8. Економічне управління підприємством

Мета дисципліни: формування у студентів знань про закономірності змін економічних параметрів діяльності підприємства, умінь і навичок застосування методів для обґрунтування економічно ефективних управлінських рішень..

Завдання: вивчення системних характеристик економічного управління підприємством; оволодіння бюджетуванням як однією з найпоширеніших технологій економічного управління підприємством; набуття вмінь використовувати методи та інструменти фінансового менеджменту для управлінських рішень

Предмет: є теоретичні концепції та методологія формування стратегічного управління, підходи і критерії визначення та обґрунтування вибору альтернативних стратегій за умов мінливого зовнішнього та внутрішнього середовищ.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічна теорія, економіка підприємств, економічний аналіз.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: принципи формування системи економічного управління на підприємстві; правила формування системи бюджетного управління й вимоги до наповнення її елементів; організацію і технологію бюджетного процесу на підприємстві; засоби формування інвестиційного портфеля підприємства та його оптимізації.

вміти: виконувати розрахунки ключових параметрів діяльності підприємства і виявляти закономірності його розвитку; економічно обґрунтовувати доцільність управлінських рішень стратегічного й оперативного характеру; складати операційні й фінансові бюджети підприємства та оцінювати їх виконання; аналізувати фінансовий стан підприємства, розробляти рішення щодо управління прибутком і грошовими потоками, формувати структуру капіталу; розробляти й удосконалювати методичний інструментарій фінансової діагностики; розробляти систему бюджетування на підприємстві; формувати організаційний механізм економічного управління підприємством

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Введення в дисципліну «Економічне управління підприємством».

Тема 2. Системна характеристика економічного управління підприємством.

Тема 3. Технологія розв'язання завдань економічного управління.

Тема 4. Економічний порядок підприємства та інструменти його підтримування

Тема 5. Система бюджетного управління підприємством

Тема 6. Організація бюджетного управління.

Тема 7. Технологія формування операційних бюджетів.

Тема 8 Розроблення бюджету доходів і витрат

Тема 9. Інформаційне забезпечення бюджетного управління.

Тема 10 Управління грошовими потоками підприємства.

Тема 11. Фінансова діагностика підприємства.

Тема 12. Управління чистим оборотним капіталом.

Тема 13. Управління інвестиційним портфелем підприємства.

ОК 9. Мотиваційний менеджмент в підприємстві, торгівлі та біржовій діяльності

Мета: у формуванні системи теоретичних і прикладних знань у галузі посилення трудової активності персоналу, поліпшення якісних трудових показників роботи методами матеріальної, трудової та статусної мотивації.

Завдання: є отримання студентами стійких сучасних знань з теорії мотивації праці, формування у них навичок і вмінь самостійно аналізувати стан мотивації праці персоналу та розробляти науково-практичні рекомендації щодо її посилення, а також розвивати здібності до науково-дослідної роботи, самостійності та відповідальності в обґрунтуванні і прийнятті рішень з впровадження систем мотивації праці.

Предмет: є потреби, інтереси, стимули, економічні й соціально-психологічні відносини як складові мотиваційного механізму трудової діяльності.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Успішному засвоєнню дисципліни сприятиме попереднє вивчення таких дисциплін як менеджмент, аналіз господарської діяльності, економіка підприємств, маркетинг, логістика та інші.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: теоретично-методологічні засади мотивації трудової діяльності як складової соціально-трудова відносин; змістові характеристики нематеріальної мотивації трудової діяльності; сутність, види, функції, методи оцінювання персоналу як складової мотивації трудової діяльності.

Вміти: оцінювати стан матеріальної мотивації на підприємстві або в організації та проектувати заходи щодо її посилення; обґрунтовувати найбільш раціональні підходи до організації заробітної плати на підприємстві з урахуванням зарубіжного досвіду; оцінювати стан трудової і статусної мотивації праці, проектувати заходи щодо їх посилення; розробляти заходи щодо їх посилення; розробляти комплексні програми активізації трудової діяльності персоналу підприємства на основі задіяння сучасних методів мотивації трудової діяльності.

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Мотивація праці як складова ринкових відносин.

Тема 2. Змістовні теорії мотивації.

Тема 3. Процесуальні теорії мотивації.

Тема 4. Матеріальна, трудова і статусна мотивація праці.

Тема 5. Заробітна плата, її місце в мотиваційному процесі.

Тема 6. Мотиваційна роль систем оплати праці, організація преміювання персоналу.

Тема 7. Доплати і надбавки до заробітної плати

Тема 8. Контрактна форма наймання й оплати праці. Нетрадиційні методи матеріального стимулювання.

Тема 9. Методи нематеріальної мотивації трудової діяльності

Тема 10. Оцінювання персоналу та її мотивуюча роль.

Тема 11. Методи оцінювання персоналу

ОК10. Інформаційні системи в управлінні підприємством, економікою та біржовою діяльністю

Мета: Концептуальні засади моделювання економіки. Алгоритмічні моделі в економіці. Виробничі функції. Рейтингове оцінювання в економіці. Моделі поведінки виробників, споживачів. Модель міжгалузевого балансу. Макроекономічні моделі. Системи підтримки прийняття рішень. Основи підтримки прийняття рішень: структура,

принципи побудови, класифікація систем підтримки прийняття рішень. Підтримка прийняття рішень при багатьох критеріях. Цільове програмування. Метод аналізу ієрархій. Основи інтелектуального аналізу даних для СППР. Datamining. Практичне застосування методів інтелектуального аналізу даних в економіці та менеджменті. Нейронні мережі та нечітка логіка в СППР.

Завдання: оволодіння теоретичними знаннями та інструментарієм моделювання динамічних економічних процесів; набуття вмінь постановки і самостійного розв'язання задач аналізу, прогнозування, прийняття рішень та управління ризиком з використанням моделей економічної динаміки.

Предмет: динамічні моделі економіки.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічна теорія, економіка підприємств, економічний аналіз.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: основні принципи математичного моделювання складних економічних систем; методи побудови лінійних і нелінійних динамічних моделей економічних систем; якісні методи аналізу соціально-економічних систем; методи побудови моделей економічних змін;

Вміти: будувати лінійні і нелінійні динамічні моделі економічних систем та проводити за ними економічний аналіз; володіти методологією аналізу динамічних моделей економіки на рівновагу та нерівновагу, стійкість та нестійкість; проводити якісний аналіз соціально-економічних систем та аналіз моделей економічних змін.

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Принципи моделювання економічних процесів

Тема 2. Якісні методи аналізу соціально-економічних систем

Тема 3. Синергетичний підхід у моделюванні та аналізі економічних процесів

Тема 4. Рівновага та нерівновага, стійкість та нестійкість динамічних моделей економіки

Тема 5. Нестійкість і нелінійність як джерело невизначеності економічних процесів

Тема 6. Лінійні динамічні моделі

Тема 7. Нелінійні динамічні моделі економічних систем

Тема 8. Моделі економічних змін та їх аналіз

Тема 9. Стохастичні моделі економічної динаміки

ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ВАРІАТИВНОЇ ЧАСТИНИ ОП ЗА ЦИКЛАМИ

Цикл професійно-орієнтованої гуманітарної та соціально-економічної підготовки

ВБ 1.1. Конфліктологія та психологія управління

Мета: направлена на формування у студентів вмінь психологічного аналізу особистостей та між особистих взаємин у групах, визначення засобів оптимального впливу на працівників для створення належного соціально-психологічного клімату в колективі; набуття практичних навичок у вирішенні конфліктів та вмінь контролювати конфліктну ситуацію, а також вмінь позитивно сприймати конфлікт і прагматично його використовувати.

Завдання: теоретико-методологічних основ психології управління як науки; психології особистості в сфері професійної діяльності; психології управлінської діяльності; психологічних закономірностей і особливостей функціонування групи і

колективу; психологічних особливостей спілкування і взаємодії в організації; психології керівного впливу; психології конфлікту.

Предмет: Зміст дисципліни інтегрує професійно-теоретичні знання та практику сучасних психологічних шкіл з метою підвищення ефективності організаційної поведінки фахівця.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну : адміністративний менеджмент: менеджмент організацій

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: теоретичні засади психології управління як науки (предмет, об'єкт, методологічні принципи та методи, завдання, зв'язок з конфліктологією); психологічну сутність особистості (її структуру, властивості, особливості розумових процесів, психічних станів та їх виявлення); психологічні особливості управлінської діяльності (за предметом, за змістом, за процесом, за результатом); психологію трудового колективу як об'єкта управління і суб'єкта діяльності; психологічні особливості спілкування і взаємодії в процесі спільної діяльності; психологічні особливості виникнення, розв'язання та запобігання конфліктам в організації.

Вміти: розкрити статусні характеристики психології управління як науки та її зв'язок з іншими науками; пояснити відмінність понять «індивід», «особистість»; «індивідуальність»; розкрити зміст поняття особистість; пояснити, в чому вбачає специфіку управлінської діяльності психологічна наука; розглядати спілкування в єдності трьох сторін: як обмін інформацією, як взаємодія, як сприймання людини людиною; оцінювати стан соціально-психологічного клімату в колективі та вносити відповідні корективи щодо його оптимізації; здійснювати управлінське втручання в процес запобігання, втручання і розв'язання конфліктних ситуацій.

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Психологія управління та конфліктологія: концептуальні засади

Тема 2. Психологічна структура особистості та управлінська діяльність

Тема 3. Психічне здоров'я як чинник ефективної діяльності

Тема 4. Психологія трудового колективу

Тема 5. Психологія ділового спілкування

Тема 6. Керівництво та лідерство: соціально-психологічні аспекти

Тема 7. Психологічні основи управлінських функцій менеджера

Тема 8. Психологічні методи у мотиваційній діяльності менеджера.

Тема 9. Психологічний контекст комунікації.

ВБ 1.2. Аграрна політика

Мета: сприятиме підвищенню рівня загальноєкономічної підготовки фахівців, формуванню у них навичок науково—аналітичного опрацювання проблем аграрного сектору з позиції загальнодержавних інтересів та інтересів сільськогосподарських виробників, дає можливість опанувати теоретичні підходи до розробки та реалізації комплексу заходів щодо регулювання і підтримки аграрного сектору, з іншого – дає підстави осмислити і оцінити практичні дії державних структур на конкретному історичному етапі життя країни. Функціонування ринкового середовища в аграрному секторі потребує підготовки фахівців з широким економічним світоглядом, які могли оперативно вирішувати головні проблеми агропромислового виробництва на засадах ринкових відносин. Разом з тим у ринковій економіці України зростає роль державно регулювання сільськогосподарського виробництва та агробізнесу загалом, проявляється в аграрній політиці держави. Саме тому для підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі агропромислового комплексу необхідно надати їм повне розуміння аграрної

політики, сформувавши сучасні та глибокі знання щодо теоретичних підходів до її формування та практичних аспектів здійснення.

Завдання дисципліни: оволодіння і розкриття економічної сутності, принципів та головних компонентів розробки і реалізації аграрної політики, формування вмінь аналізу соціально-економічних процесів АПК, оцінювання окремих заходів кредитно-фінансової, бюджетно-податкової, цінової, соціальної та екологічної політики в аграрному секторі, а також сталого розвитку сільських територій, розуміння особливостей формування аграрної політики у країнах із різним рівнем соціально-економічного розвитку

Предмет дисципліни: система державних і суспільних заходів і прагнень, що визначають умови функціонування аграрного сектора, а також сторони соціально-економічних відносин в АПК, які не можуть бути врегульовані механізмами ринкової економіки і вимагають для їх врегулювання участі держави.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалах нормативних наук освітнього ступеня «Магістр»: «Інтелектуальна власність», «Публічне адміністрування», «Інноваційний розвиток підприємства», «Логістичний менеджмент», «Інформаційні системи в менеджменті», «Управління якістю», «Податковий менеджмент».

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни.

знати: теоретико-методологічні основи аграрної політики держави та окремих країн і блоків та соціально-економічний стан аграрного виробництва на сучасному етапі, законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють розвиток АПК, ринки продовольства, робіт, послуг, ресурсів, праці і землі та їх вплив на соціально-економічний розвиток та продовольчу безпеку країни, проблеми сталого розвитку сільських територій, інструменти регулювання аграрного сектору та економічні наслідки їх застосування, основні підходи до оцінювання рівня державної підтримки аграрного сектору економіки, інструменти державного регулювання зовнішньої торгівлі продукцією АПК.

вміти: реалізовувати зміст аграрної політики, формувати мету та систему цілей аграрної політики держави, аналізувати наслідки використання окремих інструментів регулювання внутрішнього ринку продукції аграрного сектора та зовнішньої торгівлі, визначати рівень захисту аграрного сектору із використанням загальноприйнятої методології, оцінювати міжнародну конкурентоспроможність вітчизняного сільськогосподарського виробництва, визначати основні показники продовольчої безпеки держави та фактори, що на неї впливають, аналізувати ефективність окремих заходів бюджетно-податкової, кредитно-фінансової політики держави, обґрунтовувати пріоритети державної соціальної та екологічної політики, досліджувати механізм реалізації аграрної політики та опрацьовувати пропозиції щодо її життєдіяльності, організувати систему контролю та моніторингу аграрної політики відповідно до обраної стратегії розвитку.

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Теоретичні засади формування аграрної політики.

Тема 2. Трансформація аграрної політики України: історичний досвід і сучасна практика.

Тема 3. Основні напрями аграрної політики України.

Тема 4. Проблеми продовольчої безпеки в Україні.

Тема 5. Організаційно-економічні складові аграрної політики.

Тема 6. Інструменти регулювання аграрного сектору.

Тема 7. Розвиток аграрного сектору України в умовах глобалізації світових ринків.

Тема 8. Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі продукцією аграрного сектору.

ВБ 1.3. Методи наукових досліджень

Мета: передбачає: визначення економічної ефективності і соціальної відповідальності наукових досліджень; використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійних дослідженнях; логічна побудова наукових досліджень; збирання та обробка інформації; використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійних дослідженнях; збирання та обробка інформації необхідної для проведення наукових досліджень; критичне осмислення категоріального апарату наукових досліджень.

Завдання: теоретична підготовка з питань сутності понять і категорій методологій наукових досліджень; організації процесу наукового дослідження; застосування теоретичних та емпіричних методів дослідження; методик дослідження, їх змісту і принципів розробки; розробки етапів та форм процесу наукового дослідження; організації науково-дослідної роботи магістрів; специфіки наукового пізнання; змісту та структури процесу наукового дослідження; оформлення результатів наукових досліджень та впровадження їх у практику; визначення економічної ефективності наукових досліджень.

Предмет: є система загальних принципів і підходів наукового пізнання, методи, технології пізнання, що пов'язані з науковою та практичною професійною діяльністю в галузі економіки

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічної теорії, психології, соціології, основ наукових досліджень тощо.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: предмет методології наукового пізнання, його світо оглядове значення та роль у самостійній науковій діяльності специфіку наукового знання та вимоги щодо проведення наукового дослідження функції наукового знання та засобі перевірки наукових теорій;

Вміти: розрізняти справжнє наукове дослідження та його результати від псевдонаукових пошуків користуватися отриманими знаннями у науково дослідницькій роботі; орієнтуватися в науковій, науково популярній та псевдонауковій літературі; використовувати критичне мислення у своїй професійній галузі; аргументувати власне наукове знання

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Наука і наукове мислення

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання в економіці

Тема 4. Технологія дослідницької роботи

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи магістрів

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх упровадження у практику.

ВБ 1.4. Управління потенціалом підприємства

Мета: дати студентам комплексну систему знань та навичок з управління потенціалом підприємств; методів і процесів управління формуванням, функціонуванням і розвитком потенціалу підприємства як збалансованої соціально-економічної системи; умов забезпечення результативності підприємств; формування результативної системи

потенціалу, адекватної цілям, задачам, обраних стратегій розвитку господарюючих структур та ринкової економіки.

Завдання: вивчення новітніх підходів до управління формуванням, розвитком, конкурентоспроможністю потенціалом підприємства, результативністю його використання за сучасними соціально-економічними критеріями; набуття вмінь обґрунтовувати і використовувати механізми запобігання кризи та антикризового управління суб'єктами господарювання

Предмет: методи й процеси управління потенціалом підприємства.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну: економічна діагностика; управління проектами, економіка підприємства.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен

Знати: повинен володіти базовими знаннями стосовно: новітніх методів і засобів формування потенціалу підприємства; забезпечення конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах господарювання; результативності використання потенціалу за сучасними соціально-економічними критеріями; обґрунтовувати й використовувати механізми запобігання криз та антикризового управління суб'єктами господарювання.

Вміти: застосовувати новітні методи формування ефективної системи можливостей адекватних цілям, задачам, обраним стратегіям розвитку підприємства; - формувати та використовувати потенціал у забезпеченні конкурентоспроможності організацій; - вчасно приймати необхідні управлінські рішення і реалізовувати їх у практичній діяльності; - використовувати інформацію про діяльність підприємства, надавати пропозиції щодо ефективного використання можливостей та запобігання кризових ситуацій.

Зміст дисципліни за темами

Тема 1. Теоретичні основи управління формуванням і розвитком потенціалу підприємства

Тема 2. Управління потенціалом підприємства як система

Тема 3. Сутність парадигми управління потенціалом підприємств

Тема 4. Інформаційне забезпечення і сучасна технологія управління складними виробничими системами

Тема 5. Концептуальні підходи до управління потенціалом підприємства

Тема 6. Трудовий потенціал підприємства

Тема 7. Конкурентоспроможність потенціалу підприємства

Тема 8. Антикризовий потенціал підприємства

Тема 9. Управління результативністю (ефективністю) використання потенціалу підприємства

Тема 10. Управління формуванням та розвитком потенціалу підприємства

Тема 11. Особливості інноваційного відтворення потенціалу підприємства

Тема 12. Управління якістю як засіб зростання потенціалу підприємства

ВБ2.1. Маркетинговий менеджмент в підприємництві, торгівлі та біржовій діяльності

Мета: засвоїти теоретичні знання з організації, планування, реалізації та контролю маркетингової діяльності на підприємстві.

Завдання: вивчення системи методів та алгоритмів управління маркетинговою діяльністю на підприємстві; набуття вмінь творчого пошуку напрямів і резервів удосконалення процесів та методів управління маркетинговою діяльністю підприємства, а також розв'язання конкретних маркетингових завдань.

Предмет: є процеси, методи та інструментарій управління маркетинговою діяльністю підприємства

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: сутність маркетингового менеджменту та його методологічні засади; структуру і процес маркетингових досліджень, методи аналізу та оцінювання ринкових можливостей фірми; принципи, методи та завдання маркетингового планування, формування маркетингової стратегії підприємства; сутність і методи управління комплексом маркетингу (маркетингом-мікс), прийоми управління розробкою окремих його складових; сутність та основні принципи організації маркетингу на підприємстві, контролю його маркетингової діяльності; підходи до управління торговим персоналом на сучасній фірмі, прийоми ефективної його мотивації;

Вміти: застосовувати здобуті знання у процесі маркетингового управління підприємством; організувати та здійснювати маркетингове дослідження; на основі аналізу ринкових можливостей фірми та її ресурсів вибрати цільовий ринок; визначати і формувати конкретну маркетингову стратегію фірми, розробляти відповідні програми маркетингу; здійснювати планування, організацію та контроль у процесі розробки окремих складових комплексу маркетингу

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Розуміння маркетингового менеджменту

Тема 2. Процес маркетингового менеджменту

Тема 3. Організація маркетингового менеджменту

Тема 4. Створення маркетингових організаційних структур на підприємстві

Тема 5. Сутність і система маркетингового планування

Тема 6. Стратегії маркетингу

Тема 7. Маркетингове стратегічне планування

Тема 8. Розробка маркетингових програм

Тема 9. Тактичне та оперативне планування маркетингу

Тема 10. Контроль маркетингової діяльності підприємства

В Б 2.2. Управління ефективністю та розвитком компанії

Мета: є формування у студентів системи фундаментальних знань щодо сутності логістики як сучасної концепції організації бізнесу, яка означає, що рух матеріальних потоків від закупівлі ресурсів до реалізації готової продукції повинен орієнтуватися на мінімізацію витрат часу та коштів за умови задоволення потреб контрагентів підприємства.

Завдання дисципліни: вивчення теоретичних основ управління розвитком підприємства; визначення місця управління розвитком у загальній системі управління підприємством; структуризація механізму управління розвитком підприємства; формування альтернатив розвитку різних підприємств; виявлення факторів ефективного управління підприємством; визначення системної ефективності розвитку підприємства

Предмет дисципліни: вивчення навчальної дисципліни є інструменти забезпечення розвитку на мікрорівні з урахуванням особливостей функціонування підприємств.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічна теорія, економіка підприємств, економічний аналіз.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

знати: основні чинники розвитку сучасного підприємства; складові потенціалу розвитку підприємства; критерії прийняття рішень щодо розвитку підприємства в умовах невизначеності; елементи господарського механізму управління розвитком підприємства; суб'єкт та об'єкт оцінки ефективності підприємства;

вміти: вивчати та узагальнювати напрямки розвитку підприємства; визначати місце управління розвитком у системи управління підприємством; обирати стратегії розвитку підприємства в умовах конфлікту; приймати оптимальні багатоцільові рішення щодо розвитку підприємства; здійснювати аналіз внутрішніх та зовнішніх передумов розвитку підприємства; здійснювати планування заходів з підвищення системної ефективності підприємства.

Зміст дисципліни за темами

- Тема 1. Предмет, цілі та завдання управління розвитком підприємства
- Тема 2. Поняття і сучасні концепції управління розвитком підприємства
- Тема 3. Потенціал розвитку підприємства та його діагностика
- Тема 4. Структура механізму управління розвитком підприємства
- Тема 5. Принципи формування господарського механізму підприємства
- Тема 6. Особливості формування альтернатив розвитку різних підприємств
- Тема 7. Загальна характеристика системної ефективності функціонування та розвитку підприємства
- Тема 8. Діагностика факторів системної ефективності
- Тема 9. Оцінка системної ефективності розвитку підприємства
- Тема 10. Прийняття оптимальних управлінських рішень в умовах конфлікту
- Тема 11. Критерії прийняття рішень в умовах невизначеності
- Тема 12. Багатокритеріальні ігрові моделі та прийняття рішень
- Тема 13. Оптимізація рішень в зовнішньоекономічній діяльності
- Тема 14. Розвиток підприємства на основі оптимізації фінансових ризиків
- Тема 15. Управління стійким розвитком підприємства
- Тема 16. Управління розвитком підприємства в зоні бифуркації
- Тема 17. Оптимізація розвитку підприємства в умовах циклічності

ВБ 2.3. Біржова діяльність на аграрному ринку

Мета: формування системи знань з організації і функціонування біржового ринку як складового елемента інфраструктури ринку, технології здійснення біржових операцій, стратегій поведінки при здійсненні та впровадженні біржових операцій з контрактами на права щодо біржового товару; здійснення операцій пов'язаних зі страхування ризиків через механізм хеджування та проведення операцій спекулятивного характеру та отримання знань щодо структури учасників біржового ринку.

Завдання: формування у студентів знань з організації біржової діяльності; набуття практичних навичок з: організації торгівлі на аграрній біржі; організації взаємовідносин з брокерськими конторами; використання біржової інформації для організації високоефективного виробництва та збуту сільськогосподарської продукції.

Предмет: є біржова діяльність в еволюційному розвитку, в тому числі на аграрному ринку

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічна теорія, економіка підприємств, економічний аналіз, основи біржової діяльності, аграрний ринок

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: особливості класифікації організованого ринку; порівняльні характеристики форм організованого ринку; поняття біржі; класифікаційні ознаки та види

бірж; розвиток світової та української біржової торгівлі; економічні, соціальні та політичні функції біржі; задачі та можливості бірж; функції бірж; біржову структуру; поняття статуту та правил біржі; правила здійснення біржових операцій; порядок взаємних розрахунків членів біржі та інших учасників біржової торгівлі; процедурні питання зі створення біржі, її реєстрація та структури управління; порядок організації торговельного процесу в біржовій операційній залі; зміст основних нормативних і законодавчих документів, що регулюють здійснення біржової діяльності; функцій і завдання посередників на біржах, їх класифікація; технологію формування ланцюга руху замовлення від покупця до продавця на біржі; основи ф'ючерсної та опціонної торгівлі; основні види цінних паперів, що обертаються на фондовому ринку й методи оцінки їх вартості; 4 діяльність клірингової палати та перерахунки маржі між клієнтами

Вміти: пояснити економічний зв'язок між біржею і світовими цінами; пояснити схему класифікації товарно-біржового ринку за географічною та товарно-галузевою ознакою; дати пояснення процесу трансформації біржової торгівлі у процесі розвитку ринкових відносин; розрізняти та класифікувати види бірж за специфікою ознак; описати функції біржі та дати пояснення кожній з них; дати характеристику видам біржових товарів; охарактеризувати роль інформації у біржовій торгівлі; формувати систему функціональних завдань та обов'язків для спеціалістів біржі; аналізувати сучасний стан торговельно-посередницької діяльності бірж; перелічити і охарактеризувати спеціальні органи структури управління біржею; пояснити зміст економічних відносин бірж з клієнтами; здійснювати оцінку професійних якостей членів біржі; впорядкувати послідовність операцій біржової торгівлі на українських біржах; розкрити зміст процедури завершення торгів у біржовій «ямі» та особливостей біржової мови жестів; пояснити різницю між угодами «спот» і «форвард»; порівняти особливості і переваги різних видів угод, що укладаються на біржах; проводити операції страхування біржових угод; розраховувати котирувальну ціну; оцінити стан ринку за кожним видом товару; визначити загальні обсяги пропозиції і попиту продукції на товарній– біржі; здійснювати моніторинг кон'юнктури біржового ринку; здійснювати моніторинг прогнозу ринкового попиту і пропозиції у перспективі; укладати договір-доручення на брокерське обслуговування; аналізувати можливі фінансові ризики у процесі роботи з клієнтами; розраховувати граничні рівні збитку брокерської діяльності; визначити критерії ефективності брокерської діяльності на основі показника чистого прибутку на вкладений капітал; здійснювати якісну оцінку становища ринку цінних паперів та кількісну оцінку його динаміки тощо.

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Предмет, методи і завдання курсу. Організаційно-економічні основи біржової діяльності

Тема №2. Виникнення та розвиток біржової діяльності в Україні Тематика лекції

Тема №3. Законодавчо-правове регулювання біржової діяльності. Тематика лекції

Тема №4. Роль і місце біржової торгівлі у формуванні ринку

Тема №5. Біржові товари та їх види

Тема №6. Організаційно-правові основи створення та функціонування бірж

Тема №7. Організація і технологія біржової торгівлі

Тема №8. Сучасний стан біржової діяльності

Тема №9. Аналіз біржової торгівлі

Тема №10. Економічний механізм біржової торгівлі

ВБ 2.4. Управління якістю

Мета: сформувати у студентів систему знань з теорії та методології управління якістю, принципів побудови та функціонування систем управління якістю для різних

видів товарів (продукції, послуг), вивчення нормативно-законодавчих, організаційних та економічних питань з управління якістю товарів (послуг).

Завдання: вивчення термінології з управління якістю; оволодіння проблемою якості на сучасному етапі та її вплив на розвиток економіки країни; вивчення вітчизняного та міжнародного досвіду управління якістю товарів для подальшого його розвитку; створення і впровадження систем якості товарів; використання методологічних основ управління: загальні підходи, принципи та методи роботи щодо якості товарів; правила розроблення систем управління якістю товарів: механізм управління, принципи та функції систем, система якості товарів у стандартах ISO серії 9000, тотальне управління якістю; опанування економічних проблем якості

Предмет: є дисципліни є створення і впровадження систем якості відповідно до міжнародних стандартів серії ISO 9000 для забезпечення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічна теорія, економіка підприємств, економічний аналіз.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: значення та етапи формування управління якістю, роль управління якістю в системі загального менеджменту; класичні та нові методи управління якістю; призначення і структуру стандартів ISO серії 9000; вимоги стандартів ISO серії 9000 до моделі забезпечення якості; методологію оцінки діяльності та результатів діяльності підприємства за критеріями премій з якості; методологію безперервного вдосконалення діяльності підприємства відповідно до концепції TQM; значення та процедури сертифікації системи якості та аудиту якості; основні форми збирання, аналізу фінансових даних, форми фінансової звітності про діяльність у галузі якості, рекомендовані стандартом ISO 9004-1; їх призначення та особливості застосування;

Вміти: розробляти політику підприємства в галузі управління якістю; розробляти структуру і головні положення "Керівництва з якості"; вибирати необхідні стандарти ISO серії 9000 залежно від специфіки підприємства; розробляти головні елементи систем управління якістю за моделями стандартів ISO 9001; ISO 9002; ISO 9003; розробляти основні елементи системи якості згідно з концепцією TQM, виконати оцінювання побудованої системи за критеріями європейської премії за якість; вибирати оптимальну форму збирання, аналізу і обробки економічних даних про діяльність у галузі якості та функціонування системи якості; розробляти механізм управління економікою якості.

Зміст дисципліни за темами:

- Тема 1. Проблеми якості на сучасному етапі
- Тема 2. Основні поняття та категорії управління якістю
- Тема 3. Управління якістю товарів на рівні підприємства
- Тема 4. Вітчизняний досвід управління якістю
- Тема 5. Міжнародний досвід управління якістю
- Тема 6. Тотальне управління якістю (TQM)
- Тема 7. Системний підхід до проблеми управління якістю
- Тема 8. Системи якості у стандартах ISO серії 9000
- Тема 9. Загальні підходи та методи роботи з якості
- Тема 10. Статистичні методи управління якістю
- Тема 11. Економічні та правові аспекти управління якістю
- Тема 12. Сертифікація систем якості
- Тема 13. Аудит якості

ВБ 2.3. Капітал підприємства, формування та використання

Мета: є формування знань та практичних навичок щодо формування та ефективного використання капіталу сучасного підприємства

Завдання: ознайомити з теоретичним базисом теорії формування і використання капіталу підприємства; розкрити сутність базових категорій теорії капіталу підприємства; визначити основні інструменти щодо ефективного формування і використання капіталу підприємств; презентувати новітні методичні підходи до діагностування процесів формування і використання капіталу підприємств; навчити приймати ефективні рішення у сфері формування і використання капіталу підприємства

Предмет: є система фінансово-економічних відносин, які виникають у процесі мобілізації ресурсів для фінансування операційної та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання і визначення найефективніших шляхів вкладення коштів.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. Вивчення курсу базується на матеріалі нормативних наук бакалаврського рівня освіти: економічна теорія, економіка підприємств, економічний аналіз.

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. Після вивчення дисципліни студент повинен:

Знати: основні джерела залучення капіталу; методи формування прибутку підприємства; методи формування статутного фонду для різних типів підприємства; непрямі джерела збільшення власних коштів; способи залучення позикових коштів за рахунок банківського кредиту; способи залучення позикових коштів за рахунок комерційного (товарного) кредиту; способи оренди майна; способи залучення коштів з використанням цінних паперів; інші джерела залучення фінансових коштів; способи визначення вартості капіталу підприємства; види оборотних активів та послідовність їх кругообігу; види основних активів та обчислення їх амортизації; види нематеріальних активів та їх застосування на підприємстві; способи виплати дивідендів акціонерними товариствами; напрямки інвестування коштів у зовнішні об'єкти; методи оцінки ефективності використання капіталу.

Вміти: визначити джерела формування капіталу підприємства; провести розрахунок прибутку підприємства; провести розрахунок точки беззбитковості підприємства; провести розрахунок для формування статутного фонду підприємства; провести нарахування відсотків по позикових коштах; визначити найбільш оптимальне джерело залучення позикових коштів; порівняти залучення коштів із різних джерел; провести оцінку вартості капіталу підприємства; визначити потреби в оборотних коштах; визначити модель фінансування оборотних коштів; провести розрахунок нормативу оборотних коштів на підприємстві; провести розрахунок норми і нормативу амортизації основних коштів; визначити розмір дивідендів, на які можуть очікувати акціонери підприємства; провести оцінку ефективності використання капіталу.

Зміст дисципліни за темами:

Тема 1. Основи управління капіталом

Тема 2. Формування прибутку підприємства

Тема 3. Залучення власних коштів для формування статутного фонду підприємства

Тема 4. Податкова політика підприємства (Непрямі джерела збільшення власних коштів)

Тема 5. Залучення позикових коштів за рахунок банківського кредиту

Тема 6. Залучення позикових коштів за рахунок комерційного (товарного) кредиту

Тема 7. Оренда майна (лізинг)

Тема 8. Залучення коштів з використанням цінних паперів

Тема 9. Інші джерела залучення фінансових коштів

Тема 10. Вартість капіталу підприємства

Тема 11. Вкладення коштів в оборотні активи

- Тема 12. Вкладення коштів в основні активи
 Тема 13. Дивідендна політика підприємства
 Тема 14 . Інвестування коштів у зовнішні об'єкти
 Тема 15. Інвестування коштів у зовнішні об'єкти

2.2. Структурно-логічна схема освітньо-професійної програми

Семестр	Види навчальної діяльності
I семестр - 22 кредити	Обов'язкові компоненти: ОК3 (4кр), ОК10 (4кр), ОК8 (4кр), Вибіркові компоненти:ВБ 1.4 (3кр),ВБ 2.1 (3 кр), ВБ 1.1 (2 кр)
II семестр 25 кредитів	Обов'язкові компоненти: ОК 2 (3 кр), ОК 7 (4 кр), ОК 9 (5 кр) Вибіркові компоненти:ВБ 1.3 (6 кр), ВБ 2.5 (4 кр), ВБ 2.3 (3кр) Фахове стажування: 18 кр
III семестр 43 кредити	Обов'язкові компоненти: ОК 1 (3 кр), ОК 5 (3кр),ОК 6 (4 Кр), ОК 4 (3 кр) Вибіркові компоненти:ВБ 2.4 (3кр), ВБ 1.2 (3 кр), ВБ 2.2 (3 кр) Переддипломна практика: 6 кр Дипломне проектування: 30 кр

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньої програми спеціальності № 051 Економіка проводиться у формі задачі комплексного державного іспиту з фахових дисциплін та захисту розрахунково-економічного розділу ДЕК і завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням відповідної кваліфікації: Магістр з економіки. Атестація здійснюється відкрито і публічно.

**4. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми**

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК10	ВБ 1.1	ВБ 1.2	ВБ 1.3	ВБ 1.4.	ВБ 2.1	ВБ 2.2	ВБ 2.3	ВБ 2.4	ВБ 2.5
ІК	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
ЗК1				•		•		•						•					
ЗК2			•				•	•											•
ЗК3	•												•						
ЗК4											•								
ЗК5		•										•							
ЗК6		•																	
ЗК7										•									
ЗК8								•		•									
ЗК9											•								
ЗК10			•	•											•				
ЗК11			•																
ЗК12	•		•				•									•			
ФК1													•						
ФК2							•												
ФК3			•	•			•	•	•					•		•		•	
ФК4							•							•					
ФК5		•					•								•				
ФК6			•	•			•	•				•					•		•
ФК7																•			•
ФК8				•										•		•			•
ФК9				•				•	•							•			
ФК10				•				•	•							•			
ФК11								•								•			•
ФК12															•				
ФК13		•		•		•	•	•			•	•		•	•	•		•	•
ФК14																	•		
ФК15															•				
ФК16			•					•									•		
ФК17	•	•			•	•	•					•		•		•			
ФК18		•		•		•	•	•			•	•		•	•	•		•	•

**5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	ОК 7	ОК 8	ОК 9	ОК 10	ВБ 1.1	ВБ 1.2	ВБ 1.3	ВБ 1.4	ВБ 2.1	ВБ 2.2	ВБ 2.3	ВБ 2.4	ВБ 2.5
ПРН1	•																		
ПРН2		•																	
ПРН3			•																
ПРН4			•				•	•						•		•		•	•
ПРН5					•														
ПРН6				•			•			•						•			
ПРН7							•										•		
ПРН8			•	•		•	•	•				•			•			•	•
ПРН9							•		•										
ПРН10			•	•			•	•		•				•		•		•	•
ПРН11				•			•									•			
ПРН12	•							•											•
ПРН13							•												•
ПРН14											•								
ПРН15									•		•								
ПРН16				•				•						•		•			•